

текст, його особливості, наукове значення більш стисло, аніж під час реферування. Треба вміти виділяти основні, найголовніші моменти наукового тексту, щоб коротко, своїми словами, або використовуючи окремі змістовні речення тексту, викласти його суть. Така робота над текстом учить, поперше, концентрувати увагу на основному в науковій інформації, поданий у письмовій формі. По-друге, формуються навички правильно й грамотно подавати науковий матеріал своїми словами як під час усного, так і під час письмового анотування чи реферування текстів; це розвиває логічне мислення, уміння коротко та змістовно оформлювати свої відповіді в письмовій чи усній формах. Функції анотації: пошукова, комунікативна, оцінна. За функціональною ознакою анотації поділяють на довідкові та рекомендаційні. Довідкова анотація перш за все уточнює назву документа, подає додаткові відомості про автора, а також про форму, жанр, призначення та інші особливості тексту. Такі анотації мають пошукову та комунікативну функції. Рекомендаційна анотація подає не лише характеристику, а й оцінку, її завдання — пропагувати кращі твори, тому її складають таким чином, щоб зацікавити, привернути увагу до тексту твору. Таким анотаціям властива оцінна функція. Загальна методика анотування містить основні положення щодо здійснення процесу анотування і головні вимоги до тексту анотації, які треба враховувати. Методика анотування здебільшого є рекомендацією щодо способів викладу інформації, аналізом накопиченого досвіду. Анотація — це коротка характеристика змісту книги, статті, рукописного тексту тощо. У ній наводять найважливіші питання роботи, викладають її зміст і дають оцінку. Анотація допомагає під час добору й вивчення літератури з будь-якого питання, скорочує час на ознайомлення зі змістом самої праці. Може бути подана двома мовами: мовою тексту та однією з іноземних. У кінці анотації називають категорії читачів, для яких рекомендовано анотовану книгу.

На заняттях з дисципліни «Культура наукової мови» студенти аналізують різні види наукових текстів: а) академічні (статті, монографії, дисертації); б) навчальні (підручники, посібники); в) енциклопедичні (статті до енциклопедичних видань).

Окремо можна сказати про реферат як вид поєднання, компіляції реферованих текстів одного чи кількох авторів, але на одну й ту ж тему. Адже, навчившись реферувати тексти, треба вміти й правильно писати самі реферати з будь-якого навчального предмету.

Термін реферат використовують для назви:

- 1) короткого усного або письмового викладу наукової праці, результатів наукового дослідження, змісту книги;
- 2) доповіді на будь-яку тему, написану, зроблену на основі критичного огляду літературних та інших джерел.

Реферат готують за одним або кількома джерелами. У ньому автор подає чужі й власні думки. У рефераті потрібно не тільки викласти все найголовніше з обраної теми, а й дати власну оцінку й зробити висновки. Процес реферування — низка логічних операцій, а саме: оцінка, відбір, аналіз та узагальнення відомостей, що містяться в первинному документі. Правила виконання кожної окремої операції, послідовність операцій становлять методику реферування.

Отже, методика анотування та реферування охоплює різноманітні методичні прийоми, які доцільно використовувати, складаючи анотації та пишучи реферати.

*Філіпенко В.І., к.е.н.,
доц.кафедри міжнародної економіки*

СУЧАСНІ НАУКОВІ ТРАКТУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ У КУРСІ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Для забезпечення інтеграції навчального процесу і наукової діяльності важливого значення набуває наповнення змісту лекційних занять науковими поняттями та категоріями. При викладанні курсу «Міжнародна економіка» як наука, реалізація поставленого завдання в лекційній практиці забезпечується використанням наукових теоретичних концепцій, підходів, теоретично обґрунтованих та статистично підтверджених прогнозованих тенденцій тощо. Тракткування сучасних глобалізаційних процесів на лекції вимагає виділення основних її концептуальних положень. У теоретико-методологічному плані на лекції розглядаються різні підходи до поняття «глобалізація», все розмаїття поглядів щодо глобалізації групується у три наукові концепції: структуралістську, кон'юнктуру, конструктивістську. Неокласичне трактування економічної глобалізації базується на порівняльних перевагах, ринкових силах та економічній конвергенції. З окремими науковими підходами щодо виявлення різних сторін сучасного процесу глобалізації студенти знайомляться на прикладах концепцій зарубіжних учених (Д.Родрік, Т. Фрідман, Г.Адамс, Ф. Мішкін, В.Белло, Ф.Купер, П.Гемават,

Д.Стігліц, Г. Аніліоніс, Н. Зотова та ін.) та вітчизняних авторів (О.Білорус, Д.Лук'яненко, А.Поручник, А.Філіпенко) . На основі методу пізнання та порівняння студенти накопичують наукову базу знань, необхідних для їх інтелектуального розвитку.

Спираючись на попередньо вивчені теми, на лекції використовуються інтерактивний, пізнавальний та міні-дискусійний методи, які дозволяють на основі отриманих знань стимулювати студентів до пізнання, аналізу своїх відповідей, зіставлення їх із результатами інших, а найголовніше,- формувати у студентів уміння застосовувати теорію на практиці.

Глобалізація несе людству певні виклики, а саме: глобальне зниження енергетичної безпеки; порушення балансу між біологічними можливостями Землі й потребами людства в біосфері у контексті зміни демографічної структури світу; наростаюча нерівність між людьми й країнами на Землі (Джині коефіцієнт); поширення глобальних хвороб; дитяча смертність; зростання корупції; обмеженість доступу до питної води; глобальне потепління; державна нестабільність; глобальні зміни клімату й природні катастрофи. Поданий інформаційний матеріал студенти повинні доповнити статистикою, порівняльним аналізом з подальшою презентацією на семінарських заняттях.

Важливого значення в процесі поширення процесу глобалізації набувають не тільки її якісні характеристики, але й прогнози, які дають можливість більш раціонально усвідомити як позитивні, так і негативні тенденції подальшого економічного розвитку світу. Одним із таких прогнозів є виокремлення трьох економічних мегатрендів до 2020 р. До них відносяться: помірне зростання економік за високої глобальної волатильності; невтішна перспектива для розвинутого світу; продовження економічного піднесення більшості країн із ринками, що формуються. Мегатренди супроводжуються економічними кризами, що мають глобальний характер. Згідно з Ч. Кіндлебергером, за останні 35 років у світі виникло більше економічних криз, ніж упродовж попередніх 350 років. Особливості, кількісні характеристики та форми прояву кожного із мегатрендів, а також інші ефекти економічної глобалізації студенти повинні самостійно проаналізувати на основі лекційного матеріалу і додаткових літературних джерел. Такі форми роботи сприяють не тільки глибшому освоєнню студентами науки «Міжнародна економіка», ознайомленню з сучасними науковими здобутками, але й формують їхні креативні, інноваційні якості, а також збагачують знаннєві та фахові компетенції.

Ефекти економічної глобалізації проявляються в інтернаціоналізації торгівлі товарами та послугами, фінансових трансакціях, міграції людського капіталу, міжнародних потоках знань та ідей. Усе це трансформує світ. Глобалізація є продовженням динамічного процесу, який має рушійну силу, переконану невідворотність. Продовження світової рецесії може лише призупинити глобалізацію тимчасово, але багато її вимірів матимуть довгий шлях розвитку. В усе більше глобалізованому світі визначення місця прояву економічної активності буде віддзеркалювати принципи «нової економічної географії», що супроводжуватиметься розосередженням населення і виробництва. Наявність зв'язку і транспортних засобів і витрати на них постійно підлягатимуть критичним оцінкам. Зростаючій глобалізації присутні (проблеми) наявності ресурсів: нафти, металу, продовольства — і критичні обговорення стану глобального потепління та довкілля. Глобалізація сприяє взаємопереплетенню національних економік через торгівлю, потоки капіталів, рух людських ресурсів. Але з розширенням глобалізації більш складно буде досягти макроекономічних показників зростання й стабільності. Світова економіка є спільним простором для економік усіх країн. Менеджмент глобалізованих економік потребує інституцій і управління для поліпшення міжнародної координації у світі. Управління має збалансувати інтереси суб'єктів як розвинутих країн, так і країн, що розвиваються, на сьогодні й на майбутнє.

У найзагальнішому вигляді якісні ознаки економічної глобалізації відображають процеси транснаціоналізації, регіоналізації та глобальної інституціалізації, а її рушійними силами є принципіві науково-технологічні зрушення на основі всеохоплюючої інформатизації.

Розвиток економіки стає усе менш залежним від факторів обмеження сировинно-матеріальних ресурсів.

*Цимбал Л. І., доцент
кафедри міжнародної економіки*

ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАУКИ «МІЖНАРОДНА БЕЗПЕКА»

Сучасний етап розвитку суспільства ставить перед навчальними закладами нові вимоги. Освіта, в основі якої класично лежить передача та ретрансляція знань, повинна набути нових рис, де